

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ І МОЛОДИХ УЧЕНИХ
ФАКУЛЬТЕТУ ПСИХОЛОГІЇ, СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА
СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ КИЇВСЬКОГО СТОЛИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЛА СТРАДА – УКРАЇНА»

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ

Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції молодих учених
**ДОПОМОГА В ЧАСИ КРИЗИ: СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ КОНСУЛЬТУВАННЯ
ТА ПІДТРИМКИ ДІТЕЙ І ДОРΟΣЛИХ**

27 травня 2026 року, м. Київ

УДК:159.9+371.3+316.4

Збірник тез наукових доповідей Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції молодих учених «Допомога в часи кризи: сучасні стратегії консультування та підтримки дітей і дорослих» 27 травня 2026 року. Київ: Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, 2026. 264 с.

Друкується за рішенням Вченої ради Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Протокол № 9 від 17.06.2026 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Наталія КЛІШЕВИЧ, декан Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент;

Ірина МУЗИЧЕНКО, заступник декана з наукової роботи та міжнародної діяльності Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук;

Марія КРАПИВА, викладач кафедри практичної психології, голова Наукового товариства студентів, аспірантів і молодих вчених Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти;

Тетяна ЦЮМАН, доцент кафедри психології особистості та соціальних практик Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент;

Оксана ТАРАН, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат психологічних наук, доцент;

Олександр ЗІНЧЕНКО, доцент кафедри практичної психології Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат психологічних наук, доцент;

Світлана САПІГА, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук;

Тетяна ХОМИК, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук;

Ярослав КОРКОС, старший викладач кафедри практичної психології Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор філософії зі спеціальності 053 Психологія;

Ірина НОХРИНА, викладач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти;

Марина АНДРІЄВСЬКА, викладач кафедри психології особистості та соціальних практик Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти.

У збірнику тез наукових доповідей представлено результати досліджень, аналітичні матеріали та практичні напрацювання учасників Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції молодих учених «Допомога в часи кризи: сучасні стратегії консультування та підтримки дітей і дорослих» щодо провідних напрямків психологічної допомоги в умовах невизначеності, технологій підтримки різних категорій населення у воєнний період, перспектив підтримки дітей з особливими освітніми потребами в умовах війни та особливостей реалізації соціальної роботи та консультування у часи кризи. Представлені напрацювання сприяють обміну досвідом та поширенню сучасних наукових розвідок молодих учених у галузі психології, соціальної роботи та спеціальної освіти.

© Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти

надавачами соціальних послуг і не зобов'язані володіти відповідними професійними компетентностями, необхідними для надання такої підтримки.

Натомість фахівці надавачів соціальних послуг мають необхідні повноваження та компетентності для здійснення кризових інтервенцій та надання психосоціальної підтримки. З огляду на це, для виконання всіх завдань первинного контакту варто залучати фахівців трьох суб'єктів взаємодії:

- Служб у справах дітей – з метою оцінювання рівня безпеки дитини;
- соціальних менеджерів громади – з метою первинного оцінювання потреб у соціальних послугах;
- надавача соціальних послуг – для оперативної стабілізації та підтримки дитини.

Висновки. Вчасна, якісна та професійна взаємодія фахівців трьох суб'єктів – служб у справах дітей, соціальних менеджерів громад та фахівців надавачів соціальних послуг – дозволяє при первинному контакті: отримати всю необхідну інформацію про випадок дитини, яка (ймовірно) постраждала від домашнього насильства; сформулювати цілісне уявлення про потреби як дитини, так і її сім'ї; на підставі отриманих даних узгоджено прийняти рішення про подальші інтервенції. Запропонований підхід дозволяє фахівцям кожного суб'єкта професійно та екологічно виконати власні функції із обов'язковим дотриманням принципу найкращих інтересів дитини. Саме якісні спільні дії спеціалістів залучених структур є основою для надання оперативних послуг, направлених на захист прав та своєчасну підтримку постраждалої дитини.

Список використаних джерел

Деякі питання організації надання соціальних послуг, Постанова Кабінету Міністрів України № 64 (2026) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64-2026-п#Text>

Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, Постанова Кабінету Міністрів України № 585 (2024) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/585-2020-п#Text>

Про затвердження Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, Постанова Кабінету Міністрів України № 1513 (2025) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1513-2025-п#Text>

О. М. Денисюк, м. Київ

o.denysiuk@kubg.edu.ua

А. В. Блага, м. Київ

avblaha.fpsrso25m@kubg.edu.ua

ПРОФІЛАКТИКА БУЛІНГУ ДІТЕЙ ІЗ СОЦІАЛЬНО ВРАЗЛИВИХ СІМЕЙ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Актуальність. Проблема булінгу в освітньому середовищі особливо загострилася в умовах воєнного часу, вимушеного переселення та зростання

кількості соціально вразливих сімей в Україні. Діти із таких сімей належать до групи підвищеного ризику щодо різних форм насильства у школі. Систематичний булінг негативно впливає на психологічний стан дитини, знижує навчальну мотивацію та ускладнює соціальну адаптацію (Карпенко & Донченко, 2023). Попри значну теоретичну базу, в Україні досі недостатньо розроблені системні профілактичні моделі для підтримки цієї категорії учнів.

Мета. Проаналізувати теоретичні підходи профілактики булінгу дітей із соціально вразливих сімей в умовах закладу загальної середньої освіти.

Виклад основного матеріалу. У сучасній науці булінг визначається як систематична, навмисна агресивна взаємодія, за якої одна або кілька осіб цілеспрямовано завдають фізичної, психологічної чи соціальної шкоди дитині, що перебуває у слабшій позиції й позбавлена ресурсів для самозахисту (Бондар, Лях & Нохріна, 2023; Карпенко & Донченко, 2023). Булінг характеризується систематичністю, нерівністю сил між учасниками та навмисним заподіянням шкоди, що відрізняє його від ситуативного конфлікту. У науковій літературі виокремлюють фізичний, вербальний, психологічний, соціальний та кібербулінг, які в шкільному середовищі часто поєднуються між собою. Соціальна вразливість дітей, зумовлена труднощами адаптації, низькою самооцінкою та соціальним відчуженням, підвищує ризик їх залучення до ситуацій булінгу (Безпалько & Зверева, 2019). Поєднання цих чинників підвищує ризик залучення дитини до ситуацій булінгу як у ролі жертви, так і агресора. Науковці наголошують, що профілактика булінгу має ґрунтуватися на комплексному соціально-психологічному супроводі дитини та створенні підтримувального освітнього середовища (Безпалько & Зверева, 2019; Павлик 2019). Дослідниці В. Бондар і Т. Харківська підкреслюють, що булінг і конфлікт потребують різних підходів до вирішення: булінг – правового втручання та психологічної підтримки, а конфлікти – діалогу, медіації й відновних практик. Авторки наголошують на важливості комплексної профілактики, що поєднує законодавчі ініціативи, просвітницькі програми та психологічний супровід учасників освітнього процесу (Бондар, Харківська, 2025).

Теоретичний аналіз підходів до профілактики булінгу дозволяє виокремити психологічний, соціальний, педагогічний та інституційний напрями. Вони спрямовані на розвиток соціальних компетентностей, формування безпечного освітнього середовища та взаємодію школи із соціальними службами й родиною.

Несвоєчасна профілактика призводить до соціальної ізоляції дитини, погіршення її психологічного стану та труднощів соціальної адаптації, що особливо відчутно в умовах воєнного часу (Карпенко & Донченко, 2023).

Опрацювання наукових джерел показало, що у роботі з соціально вразливими дітьми найбільш результативним є інтегративний підхід, оскільки він поєднує індивідуальну підтримку дитини, роботу з учнівським колективом і взаємодію всіх учасників освітнього процесу. Саме на такому підході ґрунтується програма «Безпечне середовище для всіх», яка включає

психологічний супровід дітей групи ризику, тренінгові заняття з розвитку комунікативних навичок, формування атмосфери взаємоповаги в класі та співпрацю школи з батьками і соціальними службами. Запровадження подібних заходів дає можливість раніше виявляти дітей, які потребують підтримки, і підвищує ефективність профілактики булінгу (Безпалько & Зверева, 2019; Павлик, 2019).

Висновки. Отже, профілактика булінгу дітей із соціально вразливих сімей у закладах загальної середньої освіти є актуальною соціально-педагогічною проблемою, що набуває особливої гостроти в умовах воєнного часу та масового внутрішнього переміщення. Аналіз теоретичних підходів засвідчує, що ефективна протидія цьому явищу потребує переходу від реактивного реагування до проактивного, системного моніторингу ризиків та комплексної профілактичної роботи на індивідуальному, груповому та інституційному рівнях. Своєчасне виявлення маркерів вразливості та впровадження цілеспрямованих профілактичних заходів сприятиме успішній соціальній адаптації дітей, підвищенню їхнього психологічного благополуччя, зниженню рівня насильства у шкільному середовищі та формуванню інклюзивної культури в закладах загальної середньої освіти.

Список використаних джерел

- Безпалько, О. В., Зверева, І. В. (2019). Комплексна профілактика булінгу в освітньому середовищі. *Вісник освіти України*, 1, 77–90.
- Бондар, В., Харківська, Т. (2025). Стратегії реагування на булінг та конфлікти у закладах освіти: порівняльний аналіз ефективності підходів. *Scientific Papers Social Work & Education*, 12(2), 173-181. DOI: 10.25128/2520-6230.25.2.3
- Бондар, В., Лях, Т., Нохріна, І. (2023). Системний підхід до профілактики булінгу в закладі загальної середньої освіти. *Ввічливість. Humanitas*, (2), 3–11. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.2.1>
- Канішевська, Л. В. (2018). Психологічна підтримка дітей соціально вразливих категорій у закладах освіти. *Педагогічна психологія*, 3, 45–58.
- Карпенко, О., & Донченко, Ю. (2023). Специфіка існування булінгу в закладах загальної середньої освіти в умовах війни. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/45682/>
- Карпенко, О. Г., Лях, Т. Л., Спіріна, Т. П. (2024) Особливості попередження булінгу та вирішення конфліктів серед здобувачів освіти *Соціальна педагогіка: теорія та практика* (3), 36-43. ISSN 1817-3764
- Павлик, Н. В. (2019). Роль соціального педагога у попередженні булінгу в закладах загальної середньої освіти. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*, 1, 41–49.

СИНЕРГІЯ ПІДТРИМАНОГО ПРОЖИВАННЯ ТА СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА В УКРАЇНІ

Актуальність. Сучасна система соціального захисту України формується в умовах безпрецедентних викликів війни, які призводять до глибокого демографічного, економічного та інфраструктурного руйнування місцевих громад. Найбільш вразливими в цей кризовий період є громади та соціальні групи, які постійно потребують психосоціальної підтримки та супроводу, особливо молодь з інвалідністю внаслідок інтелектуальних порушень. Деінституціоналізація, активно розпочата в період до повномасштабного вторгнення росії, сьогодні стикається з дефіцитом коштів міського бюджету, вимушеним переміщенням стаціонарних установ та критичним навантаженням на місцеві системи надання послуг. Виходячи з цих обставин існує нагальна потреба в розробці стійких, автономних та фінансово життєздатних стратегій роботи з людьми, що мають інтелектуальну інвалідність, заснованих на синергії двох інноваційних інструментів соціальної роботи: підтриманого проживання та соціального підприємництва.

Мета. Обґрунтувати теоретичні основи та практичні аспекти ефективності інтеграції послуг підтриманого проживання із соціальним підприємництвом як цілісної стратегії реагування на кризи для підтримки вразливих громад у повоєнний період.

Виклад основного матеріалу. Філософським та прикладним фундаментом інтеграції зазначених моделей є теорія валоризації соціальної ролі (Social Role Valorization), обґрунтована В. Вольфенсбергером (Wolfensberger, 1983). Вона доводить, що створення умов для виконання вразливими особами суспільно значущих ролей (професійного працівника, колеги, сусіда) кардинально змінює їхній статус у спільноті – від пасивних «об'єктів опіки та догляду» до активних учасників локальних відносин. Згідно з екологічною моделлю соціального включення, розробленою К. Кліффорд Сімплікан (Clifford Simplican et al., 2015), повна інклюзія вимагає послідовного розширення мікро- та мезомереж особи з інвалідністю за межі кола спеціалістів та сімей. Включення у взаємодію колег, клієнтів та сусідів допомагає подолати ризики «прихованої інституціоналізації» – ситуації, коли після фізичного виходу з інтернатного закладу людина залишається абсолютно ізольованою у чотирьох стінах квартири.

В умовах кризи територіальні громади змушені застосовувати механізми «ресурсного бриколажу» (bricolage), тобто здатності об'єднувати обмежені місцеві ресурси для створення інклюзивних платформ. У рамках цієї схеми соціальне підприємництво забезпечує фінансову дуальність, успішно